

WAHLSTRÖM & WIDSTRAND

BOX 5587 · 114 85 STOCKHOLM
BOKFÖRLÄGGARE SEDAN 1884 · PUBLISHERS SINCE 1884
STUREGATAN 32 · TELEFON (08) 696 84 80 · FAX (08) 696 83 80 · POSTGIRO 3622-8 · BANKGIRO 700-2132

Arne Anderberg
Naturhistoriska Riksmuseet
Sektionen för fanerogambotanik
Box 50007
104 05 STOCKHOLM

Stockholm 1997-10-06

Bäste Arne Anderberg,

bekräftar härmed att du har tillstånd att i Riksmuseets virtuella flora på Internet citera de markerade verserna ur Erik Axel Karlfeldts diktning. Tillståndet gäller växterna vårbrodd och mosippa.

Med vänlig hälsning

Marina Kosjanov
WAHLSTRÖM & WIDSTRAND

Vårbrodd

Anthoxanthum odoratum L.

Vetenskapliga synonym: *A. nitens* (Weber) Schouten & Veldkamp
Svenska synonym: vanlig vårbrodd

 Gulaks Vellugtende Gulaks Tuoksusimake Ilmreyr Sweet Vernal-grass Gewöhnliches Ruchgras

Beskrivning. Vårbrodd är ett ganska lågväxt tuvat gräs med en sammandragen axlik vippa. Stråna är ogrenade, upprätta eller nertill böjda. Bladen är platta, rent gröna och gulnar tidigt. Småaxen är enblommiga och har ett kort utskjutande borst, skärmfjällen är långsmala och hinnkantade. Vårbrodd blommar i maj-juni. Hela växten doftar kumarin, speciellt som torkad eller krossad.
Vårbrodd är mycket lik fjällvårbrodd (*A. alpinum*), den senare har ofta glesare vippa och smalare blad. Fjällvårbrodd betraktas ofta som en underart av vårbrodd.

Utbredning. Vårbrodd är vanlig i hela landet. Den växer i alla typer av öppen mark, som hagar, backar, ängar och glesa skogar. **Första fynduppgift** är från Uppland och publicerades av Celsius år 1732 (Nordstedt 1920).

Övrigt. Vårbrodd är liksom myskgräs (*Hierocloë*) och hässlebrodd (*Milium effusum*) väldoftande. Hoffberg (1784) skriver att vårbrodd "gör den sköna lugten på höet" och även Nyman (1867) påpekar att "det är egentligen detta gräs, som ger isynnerhet nyss slaget hö dess behagliga lukt". Kumarindoft återfinns också hos en del tvåhjärtbladiga växter t. ex. myska (*Galium odoratum*) och sötväpplingar (*Melilotus*).

Etymologi. Artnamnet *odoratum*, av latinets *odor* (lukt), betyder välluktande (Odhner 1963).

Familj: Poaceae
Släkte: Anthoxanthum

Norden

Norra halvklotet

I Riksmuseets samlingar

Innehållsförteckning

Referenser

"O du jungfru av skördarnas månad,
du de mörkljumma kvällarnas mö,
jag vill andas din doftande trånad,
och din doft är som vårbrodd i hö."

Ur *"Och solen löper i Jungfrun"* av Erik Axel Karlfeldt (Flora och Pomona, 1906)

Mosippa

Pulsatilla vernalis (L.) Mill.

Vetenskapliga synonym: *Anemone vernalis* L.
Svenska synonym: gökskallo, tjälstuppa

Mogop Vår-Kobjælde Kangasvuokko Frühlings-Küchenschelle

Beskrivning. Mosippa är en flerårig drygt decimeterhög mjukt hårig ört. De nedre bladen (rosettbladen) är övervintrande, något läderartade och mindre flikiga än hos övriga arter i släktet. Blomman är stor och sitter ensam, den är vit på insidan och rödlila och hårig på utsidan. Blommar i april-maj. Blomstjälken är först upprätt sedan hängande för att i frukt åter sträcka sig. Frukterna är håriga liksom det kvarsittande stiftet.

Utbredning. Mosippa är sällsynt och förekommer sparsamt upp till Jämtland. Den växer på sandiga marker, särskilt i öppen tallskog och på ljunghedar. **Första fynduppgift** är redan från 1666 av Rudbeck (Nordstedt 1920).

Övrigt. Mosippa är Härjedalens landskapsblomma.

Etymologi. Artnamnet *vernalis* är från latinets *ver* (vår) och syftar på blomningstiden.

Familj: Ranunculaceae
Släkte: Pulsatilla

Norden

Norra halvklotet

Fridlyst

Landskapsblomma

I Riksmuseets samlingar

Svenska växtsläkten

Referenser

"När Phoebus skön Flora besöker
vid gökrop från sunnan och väst,
från tusen små altar det röker
till lundarnas kärleksfest.

I backen står gökskällan luden
och rör som till högtid sin kläpp,
och brudgummen bidar och bruden
med honung på länglande läpp."

Ur *Blommornas kärlek* av Erik Axel Karlfeldt
(Flora och Bellona, 1918)